

Preek over Psalm 131

Je mag best weten dat ik bij het nadenken over deze preek een hele poos naar deze tekst heb zitten staren. Wat een aparte psalm! Alleen die eerste regels al:

HERE, mijn hart is niet hovaardig, mijn ogen zijn niet trots, ik wandel niet in grootse dingen, noch in dingen die te wonderbaar voor mij zijn.....

Heb jij dat wel eens gebeden? Zou je het nu kunnen bidden? Ik ben niet hovaardig (trots betekent dat!) Stel je voor dat ik de preek was begonnen met deze woorden uit te spreken over mijzelf, wat zou je dan denken? Goedenavond, voordat ik begin zal ik eerst iets over mezelf vertellen. Want weet je: *mijn hart is niet hovaardig, mijn ogen zijn niet trots, ook wandel ik niet in dingen die te wonderbaar voor mij zijn.....* Je zou toch zoiets denken als: nou, nou...alleen al het feit dat je dit van jezelf zegt, maakt je al verdacht. Hoe harder iemand gilt dat 'ie niet hoogmoedig en trots is, hoe meer ik hem ervan verdenk. En dat geldt trouwens ook voor de christelijke variant. Wij kunnen ook te overdreven nederig zijn, hè, als we een complimentje krijgen: 'alle eer aan God..., niet aan mij..., alles is genade'. Dan kan het maar zo zijn dat we de bijsmaak van een vermomde hoogmoed erin beginnen te proeven. Kijk mij eens vroom zijn!

In onze tekst is het ook nog eens zo dat koning David dit niet tegen de mensen zegt, maar nota bene tegen God. Heel vreemd! Het klinkt een beetje als die trotse Farizeeër uit Lukas 18: Here God, dank U wel dat ik niet zo ben als die tollenaar.....

En dit gebed staat dus doodleuk in de bijbel. Opgetekend uit de mond van een koning die het waagde om zijn buurvrouw in te pikken en haar man om het leven te brengen. Een koning die het ook nog eens in zijn bol kreeg en een volkstelling organiseerde. Okee, zijn gezinsleven, daar hoeft hij inderdaad niet trots op te zijn. Dat wàs gewoon een zootje. De ene zoon verkracht zijn dochter, de andere zoon vermoord vervolgens de verkrachter, de moordende zoon komt daarna jaren niet meer thuis en een poos later probeert hij zijn vader David van de troon te stoten. Niets om trots op te zijn,..... inderdaad.

En toch kan het blijkbaar, dat iemand als David deze woorden uitzingt. Deze woorden zijn niet weggelegd voor de perfecte gelovige, maar ook voor mensen wiens

leven er niet vlekkeloos uitziet. Zelfs voor mensen voor wie trots een reële verleiding is. En dat geeft de burger moed, vind je niet? Want hoe anders dat leven van David er ook uitziet in vergelijking met het leven anno nu, die verleiding van trots is er voor ons net zo goed. Want wij leven in een samenleving die constant een appèl doet op onze trots. De samenleving stimuleert ons tot zelfontwikkeling, tot zelfontplooiing, tot carrière en tot prestatie en de media lijkt ons wel steeds meer op te jagen tot een soort competitie: wie wordt haantje de voorste? In programma's als Popstars en Idols wordt bij jongeren een droom tot popster aangewakkerd en wie niet voldoet wordt keihard afgemaakt. In modellenwedstrijden worden jonge meisjes afgemeten aan de laatste – door de modewereld bepaalde – cup- en kledingmaten. Allemaal zaken die kunnen leiden tot het overwaarden van onszelf en het onderwaarden van anderen of andersom, het onderwaarden van onszelf en het overwaarden van anderen. Dit hele vergelijkingsdenken is ziekmakend, kweekt mensen die constant hunkeren naar oppervlakkige aandacht. Onze samenleving creëert overdreven ego's of mensen die zichzelf onterecht een loser vinden, omdat ze net niet voldoen aan de criteria die we elkaar opleggen. Maar er lijkt niemand zich af te vragen of de criteria eigenlijk wel kloppen.

Voeg hier aan toe dat we met elkaar onszelf steeds gekker maken met onze moderne communicatiemiddelen en het plaatje is compleet. De voortgejaagde en afgematte Westeuropeaan van 2013. Dat ziet er nu niet bepaald ontspannen uit, vind je wel?

Nu moet je me wel even goed begrijpen. Ik wil geen pleidooi houden om wereldvreemd te worden. Alsof we op grote afstand van onze samenleving moeten blijven en een terugtrekkende beweging moeten maken binnen de veilige muren van ons kerkgebouw. Maar ik wil wel een pleidooi houden om goede keuzes te maken. En daarin gaat David ons voor in Psalm 131.

Want David heeft in de gekte van zijn bestaan mogen leren hoe hij de hoogmoed de baas mocht worden. En dat brengt me bij alweer zo'n aparte tekst in deze psalm:

Voorwaar, ik heb mijn ziel tot rust en tot stilte gebracht.....

Ik zou hier verwachten dat David zou zeggen: God heeft mijn ziel tot rust en stilte gebracht. Maar nee, David heeft dat zelf gedaan. Of laat ik het zo zeggen, David heeft zelf zijn ziel tot rust en stilte gebracht bij God. Dat maak ik op uit de laatste regel van de Psalm: de oproep om op de HERE te hopen. Hier is dus sprake van dat wonderlijke samenspel tussen God en mens dat we heel vaak tegenkomen in de bijbel. Als een mens gelovig wordt dan gebeurt dat omdat hij kiest voor Jezus, maar tegelijkertijd is het net zowaar dat Gods Geest hem trekt. Westerse theologen hebben vaak het idee gehad dat er gekozen moest worden tussen het één of het ander. Is het nu Gods werk of is het nu mensenwerk. In Evangelische kerken wordt vaak de persoonlijke keus van de mens benadrukt. In Reformatorische kerken wordt vaak de keus van God voor de mens benadrukt. Ik krijg toch heel sterk dat de bijbel ons leert dat het allebei waar is. God doet het maar dan niet zonder onze menselijke verantwoordelijkheid uit te sluiten. Iets soortgelijks gebeurt er hier. David brengt zijn ziel tot rust en die rust ontvangt hij van God, omdat hij de tijd en de moeite neemt om bij God te komen. Hoor je dat, Hij neemt de tijd. Midden in de gekte van zijn bestaan als koning, een 24-uurs baan boordevol verleidingen, neemt David de tijd om zijn ziel tot rust en stilte te brengen. Ik weet niet of David het begrip 'stille tijd' kende, ik denk het niet, want dat hebben de evangelischen verzonnen, maar David kende wel de noodzaak van afstand nemen en contact met God te zoeken.

En hoe doet hij dat? En dat brengt ons bij de volgende verbazing in deze Psalm:
als een gespeend kind bij zijn moeder.....

Wat dat betekent 'een gespeend kind' daar komen we zo op, maar eerst dat andere verbazingwekkende: God wordt in deze tekst als een moeder voorgesteld! En dat is op z'n zachtst gezegd onwennig. God komt in de bijbel meestal naar ons toe met mannelijke beelden. We hebben het over een 'Hij'. Hij is onze Vader, niet moeder, dat is feministische theologie, Hij is onze Heer, Hij is onze Koning, Hij is de Heerser van 't heelal, allemaal mannelijke beelden. En nu een moeder. Hoe moeten we dat zien? Laten we eerst nadrukkelijk zeggen dat je van God niet kunt zeggen of Hij mannelijk is of vrouwelijk. God is God! We weten van Hem alleen dat Hij zichzelf heeft bekend gemaakt met voor ons begrijpelijke begrippen. Beelden die ons vertellen hoe God is. En ieder beeld zegt iets over wie Hij is. En die beelden zijn hoofdzakelijk mannelijk. Maar de Here Jezus heeft voor zichzelf ook wel eens een vrouwelijk beeld gebruikt: Hij sprak tot de inwoners van Jeruzalem dat Hij hen wilde

vergaderen zoals een hen haar kuikens verzamelt onder de vleugels. Een vrouwelijk beeld. De bijbel leert ons dat zowel de man als de vrouw is geschapen naar het beeld van God. Alles aan een mens dat typisch mannelijk is en alles aan een mens dat typisch vrouwelijk is komt bij God vandaan. Man en vrouw samen vertonen het beeld van God. Als de vrouwelijke eigenschappen niet 'beeld van God' zijn, denken we te klein van God.

En daarom moeten we ook niet gek opkijken als de bijbel God vrouwelijke eigenschappen toekent. En daarom mogen we gerust zeggen dat de geborgenheid die een kind ervaart bij zijn moeder in deze tekst door David wordt ervaren bij God. En waarom wordt er nu bij gezegd dat het om een kind gaat 'een gespeend kind'? Eerlijk gezegd had ik bij een gespeend kind altijd het beeld voor ogen van een kind dat lekker bij z'n moeder had gedronken en nu lekker tevreden met een volle maag op de arm van z'n moeder ligt te knorren. Dat beeld had ik voor ogen. Alsof David a.h.w. bij God op schoot kroop! Maar dat staat er niet. Een gespeend kind is namelijk een kind dat niet langer meer bij z'n moeder aan de borst drinkt. Die fase is juist voorbij. De spening is een feestelijke gebeurtenis als het kind een jaar of drie is en niet langer meer afhankelijk is van de borstvoeding van de moeder. We lezen bijvoorbeeld bij Abraham dat hij bij de spening van Izaäk een feest houdt. In een tijd met veel kindersterfte werd de spening als een hoogtepunt beleefd. Zolang een kind bij z'n moeder drinkt is het in alles afhankelijk van z'n moeder, maar vanaf het moment van de spening verandert er iets in de relatie van het kind tot de moeder. Het wordt zelfstandiger.

En wat wil David nu zeggen als Hij zijn relatie met God omschrijft als een gespeend kind met z'n moeder?

Een zuigeling bevindt zich de hele dag in de directe omgeving van z'n moeder, maar een gespeend kind is bezig z'n grenzen te verleggen. Hij trekt de wereld in en gaat daar z'n plek innemen. Wordt zich bewust van z'n leefwereld. Ik zie hier een aanwijzing in dat een gelovige geroepen is z'n plek in te nemen in de samenleving. We gaan de wereld in en in die wereld verloochenen we niet waar we vandaan komen. En als we de gekte van het leven intrekken zullen we ook merken dat we als het ware vieze handen krijgen. Die samenleving waar we het net over hadden, waar alles draait om het oppoetsen van je eigen ego, waar je als mens gestimuleerd wordt

om vooral zelf koning te zijn alsof jij het middelpunt van het heelal bent. In feite is dat al vanaf de eerste mensen zo: ik wil als God zijn. Ikke selluf.....In die wereld begeef je jezelf. En dat moet ook! Omdat de wereld waarin we leven ook Gods wereld is. Een wereld die God niet kwijt wil. Een wereld die God terug wil. Dat was Gods motief om zijn Zoon naar deze wereld te sturen. Zo lief had God de wereld..... En nu kan dat gespeende kind op twee manieren die wereld ingaan. Hij laat toe dat de wereld hem beïnvloed of hij gaat de wereld beïnvloeden. En daarin moet ieder mens een keus maken. Maar dat laatste gaat niet vanzelf. Je kunt niet uit jezelf de wereld gaan beïnvloeden. Daarvoor heb je nodig dat je steeds weer terug gaat naar waar je vandaan komt. Het kind moet steeds terug naar zijn moeder. Niet voor voeding. Daarvoor heeft hij haar niet meer nodig. Wat dat betreft is hij niet afhankelijk meer. Hij gaat niet voor wat z'n moeder geeft, maar om wie zij is. Daar bij zijn moeder komt het kind tot rust. Daar is het veilig. Veilig beschermd tegen de invloeden van buiten. Maar ook is dit de plek waar het kind zich bewust wordt dat het geliefd is. Onvoorwaardelijk geliefd.

En dat mogen we nu gerust op onze relatie met God betrekken. Wij zijn bedoeld om onze onrustige, niet-relaxte wereld te beïnvloeden met het Evangelie van Jezus, die juist heeft gezegd 'Ik geef rust!' Die boodschap moeten we niet alleen vertellen, die boodschap moeten we in de eerste plaats leven. En daarom hebben we het nodig om net als dat gespeende kind steeds weer terug te gaan naar waar we vandaan komen. Aan de voeten van Jezus. Toen Jezus hier op aarde rondliep was Hij bevriend met twee zussen en een broer. Martha, Maria en Lazarus. Toen hij hen een keer bezocht liep de ene zus zich uit de naad voor Jezus om het Hem zo goed mogelijk naar de zin te maken. De andere zus was op Jezus zelf gericht. Ze zat aan Zijn voeten. Ze zocht het contact. Ze dronk als het ware zijn woorden in en wilde maar één ding: gewoon in Zijn omgeving zijn. Want daar ervaar je het geliefd zijn. Daar kom je tot rust. Martha kon het maar moeilijk verkroppen dat al het werk op haar neerkwam en verweet het zelfs haar zus dat ze niet mee hielp. Het antwoord van Jezus ken je: *Martha, Martha, je bent bezorgd en maakt je druk over veel dingen. Slechts één ding is nodig. Maria heeft het goede deel gekozen (Luk. 10:41)*. Maria had het begrepen. Jezus zoekt geen werkster, Hij zoekt een bruid! Aan de voeten van Jezus mogen we ervaren hoe geweldig het is dat God ons heeft

aangenomen als Zijn kind. Dat is je positie! We hebben het nodig om daar elke keer weer van doordrongen te worden. We hoeven niet mee te doen aan die jachtige competitie die in onze samenleving gaande is. Onze kijk op onszelf wordt niet bepaald door de normen voor schoonheid die de modewereld heeft bepaald. Onze kijk op onszelf hoeft ook niet bepaald te worden door carrièrejagers, onze mooie auto, de laatste mode, en of we in het bezit zijn van de modernste snufjes op het gebied van moderne communicatie. Onze kijk op onszelf mag bepaald worden door maar één ding: Ik ben een geliefd kind van God! Hij houdt van mij. Hij hield zelfs van mij toen ik nog op z'n allerslechtst was. Toen ik nog een zondaar was. Zo staat dat in Rom. 5:8: *God bevestigt zijn liefde voor ons daarin dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren.*

Ik heb het hier al wel eens eerder in een preek gezegd. Maar omdat het zo'n belangrijke waarheid is, zeg ik het nog maar eens:

Als Rom. 5:8 waar is, betekent dit dat er niets is waardoor God meer van ons kan gaan houden. Zijn liefde is al maximaal. Meer dan maximaal bestaat niet. Gods perfecte liefde is er voor ons.

Maar als Rom. 5:8 waar is, is er is ook niks waardoor God minder van ons gaat houden. Want Hij houdt van ons toen wij op z'n allerslechts waren, namelijk toen wij nog zondaars waren.

Hoe komt het dat een kind zich vrij, onbezorgd en veilig voelt. Het weet zich geliefd. Ook een kind die niet meer bij z'n moeder drinkt en bezig is de wereld te ontdekken heeft het nodig om nog af en toe een knuffel te komen halen. Juist, omdat het zich geliefd weet durft het de wereld vrijmoedig tegemoet te treden.

Dat geheim had David ontdekt. Hij kon volop in het leven staan omdat Hij wist geliefd te zijn. Hij was tot rust gekomen. En dat maakt dat Hij in de gekte van het bestaan toch ontspannen kon zijn.

En dat is nu precies wat David jou ook gunt. Misschien moet ik het wel anders zeggen. Want God heeft deze woorden van David niet voor niets in de bijbel laten opnemen. Het is dus niet Davids boodschap maar Gods boodschap aan jou! *Israel, hope op de HERE van nu aan voor immer.* Dat mag je gerust op jezelf toepassen.

Hoop op Mij. Stel je vertrouwen op Mij. Kom steeds weer terug om je er van te verzekeren dat Ik van je houd. Koester je in Mijn liefde. Kom tot rust. Laat mijn liefde het fundament zijn onder je leven.

Want alleen op die manier blijf je overeind in de gekte van het leven. Alleen zo kunnen we als een kind ons vrij, onbezorgd en veilig voelen. Want er is een plaats waar we altijd terug mogen komen. David kende die rust. Hij heeft die rust ontdekt. Omdat God rust gaf, zeker. Maar ook omdat Hij zelf bereid was God te zoeken. God gaf het, David moest komen. Vandaag zegt de Heer ook tegen ons
Kom bij Mij, Ik verwacht je. Ik wil je zoveel geven. Maar je moet wel komen.

AMEN

Juni 2013
G. P. Hartkamp
Wapenveld